

Manifestări cultural-educative organizate de Arhivele Statului cu prilejul celei de a 45-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944

Cu alse sentimente de profundă mîndrie patriotică și revoluționară, de înaltă răspundere față de destinul comunist al patriei, poporul român a sărbătorit cea de a 45-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, cel mai important eveniment din mîlîmîle-nara noastră istorie.

Sărbătoarea din acest an a constituit pentru toți comuniștii, toți fiii României socialiste, un prilej fericit de a aduce un fierbinte omagiu secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul de geniu al României socialiste moderne, de a cărui gîndire și activitate strălucită sînt indisolubil legate toate marile noastre succese pe drumul construcției socialiste și comuniste în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cea mai rodnică din întreaga istorie a țării noastre și pe care cu firească recunoștință și mîndrie patriotică, poporul o numește — Epoca Nicolae Ceaușescu.

Magistrala cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea solemnă organizată de C.C. al P.C.R., la Marea Adunare Națională și Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste și dedicată marii sărbători naționale, a pus în evidență cu deosebită putere de convingere liniile de forță ale procesului revoluționar, a activității partidului, de conducere și organizare a luptei revoluționare a poporului, pentru triumful idealurilor de progres, dreptate, libertate și independență, pentru edificarea cu succes a noii orînduirii în patria noastră.

„Se poate spune — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, fără teamă de a greși, că revoluția din 23 August 1944 a reprezentat un act de voință al întregii națiuni române, o strălucită afirmare a holăririi forțelor patriotice naționale de a înlătura definitiv dominația străină, de a apăra independența și integritatea patriei, de a asigura eliberarea deplină a întregului teritoriu al României și trecerea la făurirea noii orînduirii sociale, în care poporul să fie pe deplin stăpîn pe destinele sale”.

Sărbătorirea actului istoric de acum 45 de ani, a constituit pentru Arhivele Statului un minunat prilej de evidențiere, prin acțiuni politico-ideologice și cultural-științifice, a însemnătății epocale a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944.

• Manifestările au pus în lumină pe baza izvoarelor arhivistice interne și externe, glorioasele tradiții de luptă ale P.C.R., profundele transformări revoluționare petrecute în viața societății românești în ultimii 45 de ani și îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu conduce destinele țării pe calea socialismului.

Astfel, simpozionul organizat la Direcția Generală a Arhivelor Statului intitulat : „23 August 1944 — măr_eț eveniment istoric, deschizător de drum nou în viața poporului român”, prin comunicările prezentate a valorificat bogate și variate informații istorice

cuprinse în fonduri și colecții conservate în sistemul Arhivelor Statului.

Subliniind importanța mărețului act istoric de la 23 August 1944, în deschiderea acestei manifestări, directorul general al Arhivelor Statului, Vasile Moise arăta: „Prin idealurile în numele cărora s-a declanșat, prin forțele sociale pe care s-a sprijinit, revoluția română din August 1944 se înscrie pe linia a ceea ce are mai bun, mai luminos, mai eroic istoria românească, stînd mărturie a continuității neîntrerupte a unor năzuințe și aspirații populare, a forței pe care o dă unui popor convingerea în dreptatea cauzei pentru care luptă, a capacității acesteia de a mobiliza energiile sub semnul unor obiective și cerințe vitale”.

Comunicarea „Semnificația istorică a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă” prezentată de conf. univ. dr. Ion Ardeleanu a evidențiat că: „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 — supremă expresie a voinței de independență națională la români — a fost concepută și organizată în solul național și a fost opera revoluționară a maselor populare, conduse de partid, încununarea trecutului glorios de luptă purtată de poporul nostru pentru libertate și progres”.

Autorul a prezentat minunatele tradiții de luptă antifasciste — demonstrațiile, întrunirile organizate în anii 1933—1934 de Comitetul Național Antifascist în conducerea căruia în iunie 1933 a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, acțiunile de luptă împotriva pericolului hitlerismului și războiului care au culminat cu marea demonstrație patriotică, antirăzboinică și antifascistă de la 1 Mai 1939. Un rol determinant în organizarea și desfășurarea acestei mari manifestații cu amplu ecou intern și internațional, l-au avut tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu.

Comunicarea a evidențiat faptul că documentele arhivistice reflectă cu forța faptului istoric poziția consecventă a P.C.R. în slujba intereselor superioare ale poporului român, oferind imaginea cadrului istoric în care a fost pregătită și înfăptuită revoluția română din August 1944.

Emilia Poștăriță, șef serviciu în D.G.A.S. a susținut comunicarea „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, reflectată în documente din arhivele de peste hotare” prin care, prezentînd documente oficiale provenite din surse de primă importanță, a evidențiat organizarea, desfășurarea și consecințele importantului eveniment.

Comentariile unor importante ziare și posturi de radio, personalități politice și militare au subliniat însemnătatea și amplitudinea, rolul pe care l-a avut istoricul act din August 1944, evidențiindu-se totodată rolul partidului comunist în organizarea și desfășurarea revoluției române din August 1944: „În România a existat o opoziție reală condusă de Partidul Comunist în jurul căruia s-au strîns toate forțele patriotice se menționează într-un articol din ziarul „Daily Worker”. Comunicarea prezintă în încheiere o serie de aprecieri cu privire la efortul militar al României pentru înfrîngerea Germaniei fasciste care o situează pe locul al patrulea după Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii și Marea Britanie subliniindu-se că intrarea României în războiul antihitlerist s-a produs înaintea oricărui aranjament cu Națiunile Unite.

„Documente privind lupta de rezistență a maselor populare din Oltenia împotriva fascismului și războiului hitlerist” s-a intitulat comunicarea susținută de Ion Zarzără, șeful F.A.S. Dolj. Comunicarea a evidențiat pe baza documentelor aflate la filiala A.S. Dolj, amploarea grevelor organizate de muncitorii din această zonă a țării, acțiunile de sabotare a transporturilor militare și rechizițiilor de mijloace de transport și de produse alimentare. „Urmînd linia politică stabilită de P.C.R., patrioții doljeni — se arată în comunicare — vizau mai mult depozitele de carburanți și muniție, garajele și coloanele de mașini, garile și alte obiective de interes strategic”.

Sînt exemplificate în comunicare, numeroasele acțiuni de rezistență ale muncitorimii și țărănimii împotriva mașinii de război germane. De asemenea, comunicarea prezintă activitatea organizației regionale de partid Oltenia

pentru atragerea armatei în organizarea unor acțiuni de luptă atât împotriva fascismului cît și în pregătirea și desfășurarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. „Cu totul deosebite — evidenția comunicarea — au fost acțiunile desfășurate în cadrul Flotei a III-a de bombardament Craiova de unde grupul de comuniști care acționa aici, în strînsă legătură cu alți militari patrioți, au sustras cantități însemnate de armament, muniții și medicamente pe care le-au stocat la depozite secrete create la Craiova”.

În încheiere, comunicarea prezintă contribuția maselor largi populare la înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944.

Comunicarea „23 August 1944 — deschizător al unei noi ere în istoria României. Epoca Nicolae Ceaușescu, epocă de mărețe împliniri ale celor mai nobile aspirații ale poporului român”, prezentată de Florea Oprea, șef de birou în D.G.A.S. secretarul organizației de partid, a evidențiat amplul proces revoluționar declanșat prin revoluția din August 1944.

„În acești ani de mărețe succese — se remarcă în comunicare — au fost posibile creșterea puternică a forțelor de producție, a industriei de peste 135 ori, din care de 120 ori după Congresul al IX-lea al partidului, a producției agricole de peste 10 ori din care de 6 ori după Congresul al IX-lea, sporirea venițului național de peste 40 de ori, din care de 33 ori în perioada de după Congresul al IX-lea”.

Asupra mutațiilor revoluționare multiple, se arată în continuare în comunicare, și-au pus puternic amprenta spiritul novator, gîndirea cutezătoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, militantul comunist de genială clarviziune, cu înalt prestigiu internațional. De numele secretarului general al partidului, sînt indisolubil legate originalitatea soluțiilor concrete adoptate în ultimile două decenii și jumătate pentru rezolvarea problemelor de bază ale organizării și conducerii societății noastre, aplicarea creatoare a socialismului științific, a concepției materialist dialectice și istorice, a adevărurilor universale valabile,

la condițiile din România, aprofundarea fenomenelor și aspectelor noi apărute în procesul transformării revoluționare a societății românești și a lumii contemporane.

„Prin elaborarea și aplicarea întregii strategii a partidului, a politicii interne și externe a țării, la îndrumarea științei, învățămîntului și culturii, care se înscriu ca tot attea componente ale progresului general al societății — se evidențiază în comunicare — un aport de excepțională însemnătate al tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului, savant de largă recunoaștere internațională”.

Comunicarea s-a încheiat prin prezentarea adeziunii comuniștilor din D.G.A.S. față de Hotărîrea adoptată de Plenara C.C. al P.C.R. din 27—28 iunie a.c. privind realizarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în funcția supremă de secretar general al P.C.R.

În suta de manifestări organizate la sediul D.G.A.S. se înscrie și expoziția fotodocumentară „23 August 1944 — moment epocal în viața poporului român” care a ilustrat pe baza documentelor și imaginilor de epocă glorioasele tradiții de luptă ale P.C.R., profundele transformări revoluționare petrecute în viața societății românești în cei 45 de ani de la istoricul act din August 1944.

La rîndul lor filialele Arhivelor Statului au organizat sub îndrumarea organelor de partid a comitetelor P.C.R. din instituții și întreprinderi, organe județene de cultură, muzee județene, case de cultură, simpozioane, expoziții fotodocumentare, expuneri, mese rotunde și concursuri „Cine știe, răspunde” pe tematica aniversativă.

Comunicările și expunerile susținute la simpozioanele organizate s-au bazat pe documente aflate în depozitele pe care le dețin filialele județene.

Au fost prezentate expuneri pe teme ca: „23 August 1944 — moment fundamental al istoriei naționale, deschizător de drum nou în transformarea revoluționară a societății. Epoca Nicolae Ceaușescu, epocă de mărețe împliniri a celor mai nobile aspirații ale poporului român”, „Aspecte privind contribuția maselor populare din județul Alba la susținerea războiului antihitlerist”, „Aradul în

focul evenimentelor din August 1944", „Brașovul în fierbinte august 1944", „Înălțarea pildă de eroism a muncitorilor din Bateria Albastră și Bateria Astra. Brașov în August 1944", „Bravii apărători ai postului de radio Bod în August 1944", „Documente brăilene privind actul istoric de la 23 August", „Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă pe meleagurile Buzăului. Contribuții buzoiene la războiul antihitlerist", „București, centrul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă", „Semnificația actului istoric de la 23 August 1944 în memoria documentelor de arhivă" (FAS Cluj).

Expozițiile fotodocumentare organizate de către filialele județene au ilustrat în cadrul general al înfăptuirii revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă documente ale luptei de rezistență a maselor populare din zona respectivă, acțiuni ale organizațiilor locale și regionale de partid pentru organizarea și desfășurarea luptei antihitleriste precum și de construire a noii orânduiri sociale în județul respectiv.

Expozițiile fotodocumentare au fost însoțite la multe dintre filiale și la sediul D.G.A.S. de expoziții de carte social-politică „Din opera teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu" și publicații pe tematică aniversativă. F.A.S. Bacău a participat la organizarea unei expoziții de numismatică (ordine, medalii, insigne) dedicată marelui eveniment. Concursurile gen „Cine știe, răspunde" pe tematică aniversativă au îmbogățit paleta acțiunilor organizate de filialele județene Cluj, Galați, Sălaj, Tulcea.

La manifestările organizate se adaugă articolele publicate în presă cu titluri ca: „Mișcarea de rezistență antifascistă și antirăzboinică din Bihor", „Dobrogea în August 1944", „Contribuția Olteniei la înfăptuirea actului istoric din August 1944", „Din lupta maselor populare hunedorene împotriva fascismului și războiului hitlerist", „Contribuția maselor

populare din județul Neamț la înfăptuirea actului istoric din August 1944", „Pagini din epopeea luptei antifasciste a fiilor acestor meleaguri", „Contribuția prahovenilor la actul istoric de la 23 August 1944", „Un moment epocal în istoria poporului român", „Revoluția din August — puternic ecou în lume".

„Politica de alianțe a P.C.R. în anii războiului" și „Ecoul internațional al actului istoric de la 23 August 1944 în mijloacele de informare mass-media" au constituit alte titluri de articole apărute în presă, pe marginea evenimentului.

În cinstea celei de a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, F.A.S. Vaslui a inaugurat expoziția „Permanențe istorice vasluiene", iar FAS Brăila a lansat volumul „Brăila — file de istorie. Documente privind istoria orașului 1919—1944" vol. II.

F.A.S. Timiș a participat la concursul de creație din cadrul Festivalului Național „Cântarea României" cu lucrarea „Lupta antifascistă a populației județului Timiș-Torontal în anii dictaturii antonesciene".

Premiată la concursul pe sector al Festivalului Național „Cântarea României" ediția a VII-a, echipa de montaj literar a prezentat în fața lucrătorilor D.G.A.S. montajul „Istorie de ev clocotitor".

Manifestările organizate de către D.G.A.S. și filialele sale județene au avut loc în atmosfera de puternică vibrație patriotică, revoluționară în care întregul nostru popor a întâmpinat cea de a 45-a aniversare a victoriei revoluției de la 23 August 1944 și întâmpină cel de al XIV-lea Congres, aducând fierbinte și respectuos omagiu conducătorilor iubiți și stimați ai națiunii, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, angajându-se cu hotărâre să pășească mai departe sub conducerea partidului, pe drumul de glorie al construirii socialismului și comunismului în România.

SILVIA POPOVICI

Consfătuirea specialiștilor din arhivele țărilor socialiste, Moscova, 27—28 iunie 1989

Organizată de către Direcția Generală a Arhivelor Statului din U.R.S.S., consfătuirea specialiștilor pe probleme arhivistice s-a desfășurat la Moscova, în zilele de 27—28 iunie 1989, la ca participând pe lângă delegația sovietică și cea a țării noastre, reprezentanți ai Arhivelor Statului din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. P. Polonă, R. P. Ungară și R. D. Vietnam.

Tema principală a consfătuirii a constituit-o optimizarea compoziției Fondului Arhivistic Național (de Stat), ceea ce altfel spus, presupune perfecționarea metodelor și mijloacelor prin care se poate realiza completarea fondurilor și colecțiilor arhivistice din depozitele Arhivelor Statului. Oportunitatea acestei complexe probleme a fost demonstrată atât prin referatele de specialitate prezentate în consfătuire, cât și prin intervențiile participanților, care au subliniat că dezvoltarea societății, sub toate laturile ei, are implicații deosebite asupra arhivelor ce se creează în ritm și volum impresionant de mare. Tocmai de aceea — așa cum s-a subliniat pe parcursul dezbaterilor — se impune să se acorde o atenție majoră *stabilirii* documentelor care, prin valoarea informațiilor înmagazinate, justifică includerea lor în Fondul Arhivistic Național (de Stat). În acest scop s-a stăruit asupra necesității găsirii unor metode și mijloace noi de *delimitare* a documentelor în funcție de importanța și rolul creatorilor, dar și din punctul de vedere al conținutului lor, care trebuie să reflecte întreaga evoluție a societății, toate transformările petrecute pe plan social, economic, cultural și politic. Alegerea cu atenție a documentelor cu valoare, destinate completării Fondului Arhivistic Național

nu înseamnă limitarea preluării lor în depozitele Arhivelor Statului, ci doar garanția că vor fi păstrate numai izvoarele cu caracter istoric și eliminate acele categorii care nu numai că nu ar justifica menținerea lor, dar ar încălca spațiile de depozitare și așa tot mai încăpătoare.

În cadrul procesului de completare și de optimizare a compoziției Fondului Arhivistic Național un rol deosebit de important a fost atribuit *pregătirii* documentelor ce urmează a fi preluate în depozitele Arhivelor Statului. Operațiunea de pregătire presupune mai multe etape, dintre acestea insistându-se pe *selecționarea* documentelor, operațiune ce trebuie să se facă cu mult discernământ și pe baza unor instrumente de lucru temeinice. Stabilirea valorii documentelor ce se impun a fi păstrate permanent și a celor ce urmează a fi eliminate necesită efectuarea unor analize complexe, care — așa cum se sublinia în intervenția delegației sovietice — trebuie să aibă în vedere și specificul ramurilor de activitate, mai cu seamă că la nivelul unora dintre ele, ca : agricultura, construcțiile, transportul, finanțele, comerțul, serviciile publice etc., se creează documente ce conțin informații repetate și, chiar, mai puțin valoroase.

O problemă care, de asemenea, a reținut atenția a constituit-o *ierarhizarea* creatorilor de documente, concretizată în elaborarea unor situații sau liste ce conțin, în ordinea unor criterii bine definite (importanța creatorilor, categoriile de documente, cantitățile de arhivă etc.), organizațiile de la care urmează să se preia documentele de completare a Fondului Arhivistic Național (de Stat).

Între problemele abordate, în cadrul consfăturii un loc aparte l-a ocupat și cea referitoare la situația documentelor de *proveniență personală*, sursă importantă pentru completarea Fondului Arhivistic Național (de Stat), mai cu seamă că, așa cum a rezultat din intervențiile majorității participanților la consfătuire, sînt încă multe documente la diversi deținători.

Dezbaterile purtate pe marginea temei care a făcut obiectul consfăturii au permis tuturor delegaților să susțină opinia că schimbul de experiență efectuat în problema optimizării compoziției Fondului Arhivistic Național (de Stat) a fost deosebit de util, punînd în evidență diverse forme și metode de realizare și perfecționare a importanțului proces. Totodată, au fost conturate direcțiile prioritare ale activităților destinate cunoașterii surselor și modalităților de completare a fondurilor și colecțiilor din depozitele Arhivelor Statului, direcții ce pot fi sintetizate astfel :

— determinarea, pe baze științifice, a conținutului surselor de completare a F.A.N. și efectuarea în acest scop a unor cercetări complexe (inclusiv sociologice și demografice), în urma cărora să se elaboreze studii, situații statistice, prognoze etc. ;

— perfecționarea, în continuare, a cercetărilor teoretice și a instrumentelor metodologice de lucru privind selecționarea documentelor și completarea fondurilor arhivistice, avînd în vedere toate categoriile de arhive (inclusiv

cele tehnice, fotografice, pe suportți magnetici sau de proveniență personală) ;

— tratarea problemei optimizării compoziției F.A.N. și rezolvarea ei în interdependență cu celelalte operațiuni arhivistice privind ordonarea, inventarierea, selecționarea, evidența și folosirea documentelor ;

— extinderea și diversificarea continuă a formelor de conlucrare pe tărîm arhivistic între țările socialiste prin efectuarea unor cercetări științifice comune, elaborarea și publicarea în colaborare a unor lucrări de specialitate.

Participarea la consfătuire a oferit tuturor delegaților prilejul de a efectua și o vizită la Institutul unional de cercetări arhivistice, unde, pe lîngă principalele obiective ale activității teoretice, au putut cunoaște și unele instrumente metodologice de lucru elaborate în scopul orientării și desfășurării unitare a muncii de arhivă.

Beneficiînd de o temeinică organizare și condiții optime de desfășurare, consfătuirea a constituit un important eveniment pe plan arhivistic, prilejuînd, pe lîngă cunoașterea nemijlocită a preocupărilor actuale pentru perfecționarea muncii de arhivă și posibilitatea tuturor delegaților de a împărtăși din experiența proprie prin prisma specificului problemelor și al cadrului legal din fiecare țară.

CORNELIU LUNGU
LILIANA POPA